ఈ వారం కథ

దేవరెద్దు

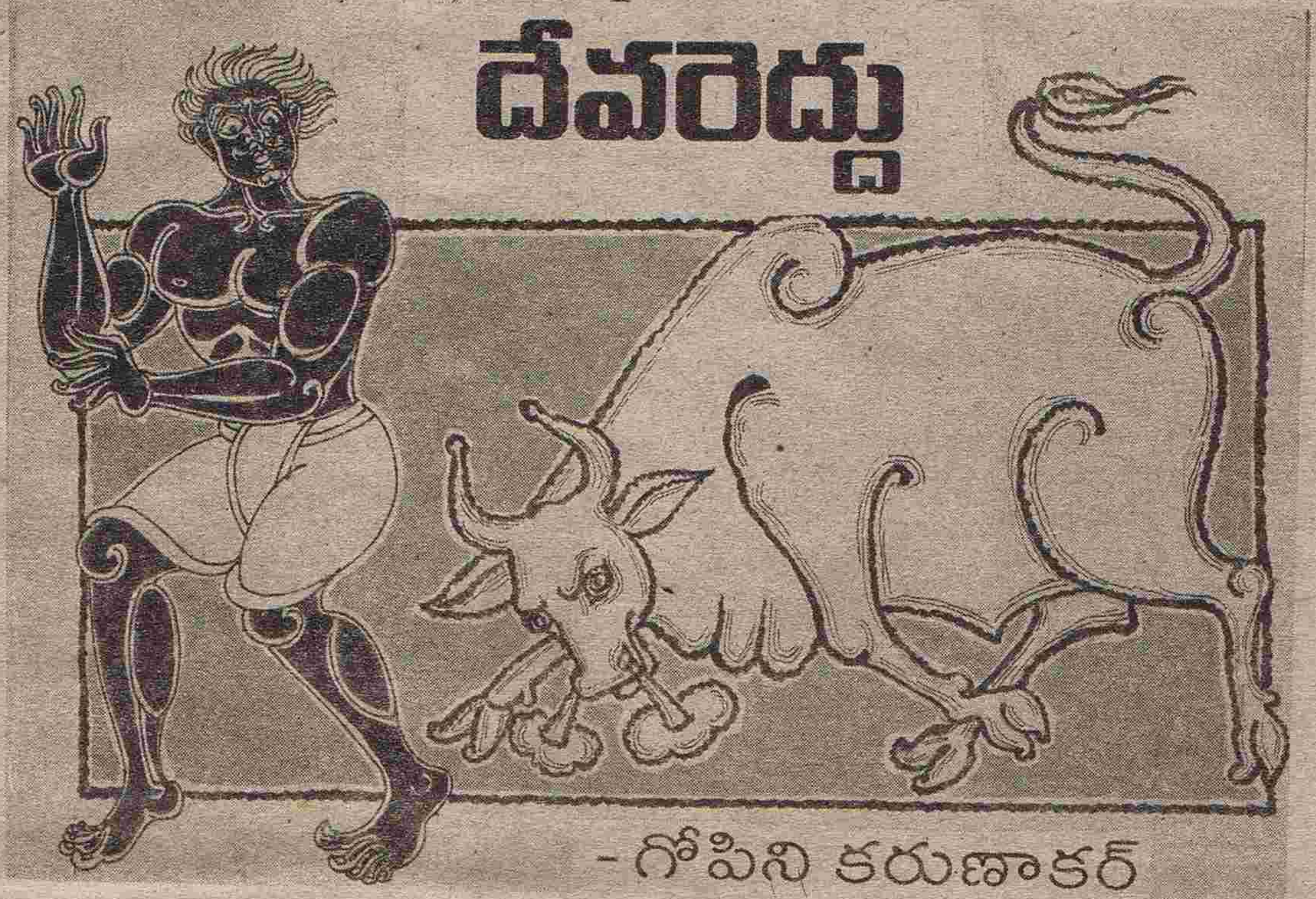

చిత్రం: చిదంబరం

-గోపిని కరుణాకర్

మనక మనక చీకట్లో పాణాలు అరచే
తుల్లో పెట్టుకొని
పరిగెత్తతా వుండాను
దేవరెద్దు రంకెలేస్తా వస్తావుండాది
దాని కండ్లు నుక్కల్లా మెరస్తావుండాయి
పాములా బుసపెడతావుండాది
మెల్లోని మువ్వలు గణగణా మోగుతావుండాయి
తోకను పైకెత్తి
దుమ్మును పొగలా రేపుకొంటా
కసిగా కుమ్మేదానికి కొమ్ముల్ని ఇసరతావుండాది
బలమంతా కాళ్లల్లోకి తీసుకోని పరిగెత్తతావుండాను
వళ్లంతా చెమటలు పోసినాయి
నోరు పిడసకట్టింది
బొటనేలికి రాయి తగిలింది
రగతం బొటబొటా గారతావుండాది
అరికాల్లో ఇరిగిన ముల్లు సలపతావుండాది
"దేవరెద్దు సంపేస్తింది... కాపాడండ్రోయ్... కాపాడండ్రోయ్" గొంతు చించుకొని
అరస్తావుండాను
ఎవురికీ ఇనపడడంలేదు
కాలుతీసి కాలు పెట్టేదానికి కష్టంగా వుండాది
సుడిగాలిలో ఎండినాకులా పట్టీలు కొడతావుండాను
ఎంత పరిగెత్తినా అడుగు ముందుకు పడడం లేదు
దేవరెద్దు దెగ్గిరికొచ్చేసింది
ముందుకు అడుగేద్దామంటే దారిలేదు
నా ముందర పెద్ద బాయి
నిండుగా నీళ్లతో తొణకతావుండాది
తిరిగి చూస్తి, మిందకొచ్చేసింది ఎద్దు
ముందు జూస్తే బాయి
ఎనక జూస్తే ఎద్దు
ఎగిరి బాయిలో 'దబీమని' దూకితి

x x x

నీళ్లలో 'దబీమని' మునగాల్సిన బకెటి, 'టంగ్... టంగ్'మంటా రాళ్లకు తగులుకొని సొక్కులు పాయింది. బకెట్లోకి చారెడు నీళ్లు రావడం లేదు. నేదబాయిని గోకిగోకి కుడితె బానను నింపతావుండాను. గొడ్ల కొట్టంలో ఆవు 'అంబా'ని అరస్తావుండాది.

రాత్తిరి బాగా నిద్దరపట్టేసింది. మాయమ్మ లేపేంతవరకు మెలకవ రాలేదు. బాగా లేటైపూడిసింది. పాలుపిండి సెంటరకు పొయ్యల్ల. ఆవును పట్ట కొచ్చి కుడితి తాపి కొట్టాంలో కట్టేస్తి. ఎద్దుల్ని తీసి చింతచెట్టు కింద కట్టేద్దామని పట్టకపోతావుండాను.

పలపలా వాలుగు చినుకులు రాలె! తలెత్తి చూస్తి, ఏడున్నాయో గుంపులు గుంపులుగా వచ్చి పాలకొండమింద వాలినాయి మోడాలు.

"ఈ పొద్దు తప్పకుండా వానొస్తిందని" మొనసులో అనుకొంటి.

ఎద్దుల్ని చింతచెట్టు కింద కట్టేసి మాయమ్మ దెగ్గిరికి పోతి. మాయమ్మ గొడ్లకొట్టంలో పేడకల్లుతీసి వుడకలో ఏస్తావుండాది.

"మ్మా... మ్మా... ఇట్టరా సూద్దువు" చేయి పట్టుకొని గబగబా మాయమ్మను ఈదిలోకి ఈడ్చుకొస్తి.

"పాలకొండమింద గొర్రెల్ని మందలు మందలుగా తోలినట్లుండాయి గదా మోడాలు. ఈ పొద్దు తప్పకుండా వానొస్తింది" అంటి మోడాల్ని చూపిస్తా.

ముందు మోడాలు కల్లా జూసి, మల్ల నా కళ్లలోకి చూసి "వానకురిస్తిందో, లేదో తెలవదుగాని నీ కండ్లల్లో వాన కురస్తావుండాదిరా" అనింది.

ఎన్ని రోజులైంది మోడాల్ని చూసి. అత్తింటినించి వచ్చిన ఒక్కగానొక్క చెల్లిని చూసినట్టుంది మోడాల్ని చూస్తావుంటే

"తలకోన మీద వాన దిగినట్టుండాది" తలకోన మూలకల్లా జూసి అనింది మాయమ్మ.

"తలకోనమింద వానదిగితే మనకు గ్యారింటిగా వానపడితింది. ఎంగ్రటవణసామీ! కరువుతీరా వాన కురవల్ల, మా గాదె వడ్లగింజలతో నిండల్ల. నీ కొండకొచ్చి మొక్కు తీర్చుకొంటాను తండ్రీ" అంటా సామికొండకల్లా మల్లుకోని చెంపలేసుకొంటి!

"దేవుడుండాడు వానపడకుండా యాడికి పోతింది" అంటా మాయమ్మ గొడ్ల కొట్టంలోకి పాయింది. నేను మోడాల్ని చూస్తా నిలబడితి.

"ఏందిరా నాయాల, ఆకాసం కల్లా ఎగమల్లుకోని జూస్తా వుండావు?" అంటా ఎవురో బుజం మీద చెయ్యేసిరి. తిరిగి చూస్తి. మా కిష్టమామ. రంగంపేటమంచి పొద్దున్నే మా ఊరికి బస్సుండాది, దానికి వచ్చినట్టుండాడు.

"ఇప్పుడేనా రావడం మామా? అత్తా, పిల్లోల్లు బాగుండారా?" అని అడిగితి.

"మీ అత్తకేమబ్బా గుండ్రాయి మాదిర్తో వుండాది" అని అన్నేడు కిసకిసా నగతా.

"అమా... ఎవురొచ్చినారో సూడు" అంటా మాయమ్మను పిలిస్తి.

గొడ్లకొట్టంలో చెత్తపూడ్చేది ఇడిసిపెట్టేసి వచ్చింది. మా మామను చూసి "ఊర్లో అంతా బాగుండారాన్నా? మా వదినా, పిల్లకాయలు" అని అడిగింది.

"ఆ... ఆ... అంతా బాగేగాని, నువ్వేంది సెల్లె కట్టెవుల్లలా పూడిసినావు" అన్నేడు మాయమ్మను చూసి.

"వారం రోజులు పట్టుకొన్నె జొరం ఇడసలేదు. ఈ పొద్దే అట్టా లేసి తిరగతా వుండాను" అని చెప్పింది మాయమ్మ.

మాయమ్మ, మా మామ మాట్లాడుకొంటా ఇంట్లోకి పాయినారు. నేను గొడ్లకొట్టంలోకి పాయి దూడను వొదిలినాను. అది పరిగెత్తా పొయ్యి ఆవు పొదుగును గుద్ది గుద్ది పాలు తాగతా వుండాది. చెంబు ఎత్తకరాను ఇంట్లోకిపోతి.

"పొయ్యి ముట్టించుమా, పాలు పిండుకోని వస్తాను. మామకు కాపీ పెడుదువు" అని మాయమ్మకు చెప్పి చెంబులో కొన్ని నీళ్లు పోసుకోని ఆవుకాడికొస్తి.

మా మామ తిన్నెమింద కుచ్చున్నాడు. మాయమ్మ పొయ్యి ముట్టేస్తావుండాది. దూడను తీసి పక్కన కట్టేసి, నీళ్లతో రొమ్ముల్ని కడిగి పాలు పిండతా వుండాను.

"పాలు ఎన్నిస్తింది అబ్బోడా?" అనడి అడిగినాడు మా మామ.

పొద్దున్నే రెండు లీటర్లు, మాపటేల అర్ధలీటరు ఇస్తింది. పొద్దన్న పాలు డిపోకు పోసి, మాపటేల పాలు సేమెరుగు పెడతాం" అని చెపితి.

"ఆవు దేసివు జాతిది. పొద్దన్న ఆరేడు లీటర్లు పాలిచ్చేది. పచ్చిగెడ్డి లేదు. ఎండుగడ్డీ బంగారమై పూడిసింది. పట్టె నేలను కొరకతావుండాది" అనింది మాయమ్మ.

"చూస్తావే తెలస్తావుండాది. బొచ్చాడి పొయ్యి బొమికలు బయటపడినాయి" అని అన్నేడు.

పాలు పిండి కొన్ని మాయమ్మకిచ్చి, రెండు లీటర్లు కొలిసి క్యానులో పోసినాను. మాయమ్మ కాపీ పెట్టి నాకో గలాసు, మా మామకు ఒగ గలాసు ఇచ్చింది. కాపీ తాగి క్యాను తీసుకోని సెంటరుకు యలబారితి.

పగిరికాడ డిపోకు పాలు కొలస్తారు. నాలుగు అడుగులేస్తే పగిరి వస్తింది. ఈదిలో కొస్తి. ఈదిలో గొట్టిగింటి నారాయణ తాత ఎదురుపడినాడు. ఆ తాత చేతిలో పాల క్యానుండాది.

"ఏం తాత ఈ పొద్దు నువ్వొచ్చినావు? అను మంతన్న యాడికి పాయ?" అని అడిగితి.

"పేలేరు సంతకు పాయినాడు. ఎవురబ్బోడ, మీ ఇంటికి సుట్టమొచ్చినట్టుండాడు" అని అడిగినాడు.

"రంగంపేట నుంచి మా కిష్టమామ వచ్చినాడు"

"ఏమంట వచ్చింది. ఈ సారన్నా నిన్ను ఒగ ఇంటోన్ని చేస్తాడంటవా, లేదా?" అని అడిగినాడు.

నేను ముందు, ఆ తాత నా యనక మాట్లాడుకొంటా నడస్తావుండాం.

ఆ తాత అడిగినదానికి బదులుచెప్పకుండా మెల్లిగా నగితి. మొనసులో సుబ్బద్ర మెదిలింది.

మా కిష్టమామ పెద్దకూతురు సుబద్ర. సుబద్రకు నాకు సిన్నప్పుడే మాట్టై పూడిసింది. సుబద్రను ఉయ్యాల్లో ఏసిన రోజున కోడల్ని చూసి, "నా కోడలు, నా ఇంటి దీపం" అని మాయమ్మ మురిసిపాయిందంట.

చిన్నప్పుడు... మా మామ మడక దున్నతా వుంటే నేను మేడి పట్టుకోని యనకంటే పొయ్యేవాడ్ని. మా మామ నా చేతికి మేడినందించి పక్కకు తప్పుకొంటాడు ఏం చేస్తాడో సూద్దామని. నేను మేడి వందుకోని సాలు తప్పిన మడకను సాలుకేసి, ఎద్దుల్ని అదిలిస్తాను.

మడకను బలంగా అదిమి పట్టుకొని సాలు తప్పకుండా దున్నతావుంటే, "నా అల్లుడు సేద్దింలో మొగలాయి అవతాడు. నాయాల నా కూతుర్ని నీకే ఇస్తారా" అని మీసం మెలేసినాడు మా మామ.

మొన్న సంకురాతిరికి రంగంపేటకు పాయినప్పుడు సుబద్ర పైటలు ఏస్తావున్నింది. సిన్నప్పుడు పిలకజడేసుకొని, సీమిడి కార్చుకొంటా వుండే సుబద్ర ఇప్పుడ వంటికి బంగారు పూతేసినట్టు మెరస్తా వుండాది. కొరక్క తినేట్టు వళ్లు మింద సాదీనం లేకుండా చూస్తావుంటే, ఆ యమ్మి సిగ్గుపడి పూడిసింది.

దీపావళికి రంగంపేటకు పాయినప్పుడు, మాయమ్మ కొంగుపట్టుకొని తిరిగిందంట.

"మా మామ బాగుండాడత్తా! ఏంది అట్నే వూసూసుగానే వుండాడే, నువ్వు దుద్దు మిగలబెట్టేది మరిగి మా మామకు తిండి తగ్గించినట్టుండావు" అంటా మా యమ్మతో కుశాల పడిందంట.

"నా పెక్తికాడికి నా బిడ్డను సాకినా, నువ్వెట్టా సాకతావో చూస్తాగదా" అని మాయమ్మంటే

"నా చేతి కూడు తినని సూద్దువు, మా మామ వూపురు బుడ్డమాదిర్తో వూదిపోవల్ల" అంటా పకపకా నవ్విందట.

ఆ యమ్మి నవ్వినపుడు రాలిన ముత్తేలన్నింటిని మూట కట్టుకోనొచ్చి, నాకు చెప్పతావుంటే నేను వొళ్లుమరిస్తి.

"నువ్వంటే సుబద్రకు పాణంరా. నిన్ను ఎన్నిసార్లు కలవరించిందనుకొంటివి. మా మామని అడిగినాని చెప్పత్తో, మరిసిపోమాక అని ఎన్నిసార్లు గుర్తుచేసిందనుకొంటివి. నీకు నేతి అత్తిరిసాలంటే ఇష్టమని నెంబరు బియ్యం పోసి నానేసి, పిండికొట్టి, నేతిలో అత్తిరాసాలు కాల్చి మూటకట్టి ఇచ్చింది" అని నేతి అత్తిరాసాల్ని చేతిలో పెట్టింది మాయమ్మ.

కొంచెం తుంచి నోట్లో ఏసుకొంటి. సుబద్ర మొనసంత తియ్యగా, కమ్మగా వున్నింది నేతి అత్తిరాసాం.

రాయి తగులుకోని ముందుకు తూలి పడబోయి నిలదొక్కుకుంటి. ఆ తాత బొక్కినోరు తెరిసి పకపకా నగినాడు. నాకు సిగ్గయిపూడిసింది.

"వయసు అట్లాంటిది అబ్బోడా! రగతం మింద వున్నెప్పుడు ఏడుగుర్రాల మింద ఒకేసారి సవారి తీర్దామనిపిస్తింది. నేను నగిసులో వున్నప్పటి మాట. ఒగదినం కావగమూనెక్కి ఆకు కొడతా వుండాను. మడికాడికి చెలంపల్లి సినపరెడ్డి కూతురు సద్ది ఎత్తుకోని వచ్చింది. ఆ యమ్మి గెనిమ్మింద నగలుబోతా నడస్తావుంటే నేను వొళ్లు మరిస్తి. పిడికెడంత నడుము, పొంగే ఎద, పిర్రల మింద పడతాండే జడ, ఓయబ్బా దాని సోకు చెప్పనలివికానిది. నేను కుచ్చోనుండే కొమ్మనే నరకతావుండానే సోదీ వమే నాకులేదు. కొమ్మతోపాటు నేను 'దబీమని' బురదమడిలో పడితి" ఆ తాత నవ్వతా చెప్పినాడు.

నాకైతే ఒకటే నవ్వు. కదువు నొచ్చేలా, కండ్లల్లో నీరు కారేలా నవ్వితి. నా జన్మలో ఎప్పుడూ అట్ల నవ్వలా. సెంటర్లో పాలు పోసి ఆ తాత పనుండాదని సాయిబుల పేటకు పాయ. నేను ఇంటికొస్తి. మా యమ్మ వుడుకుడుగ్గా అన్నం వండి, కోడి గుడ్ల కూర చేసింది. మొగం కడుక్కోని మా మామ నేను తింటిమి. కొడవలి తీసుకోని మడికాడికి యలబారితి.

"ఏడకి అబ్బారే ఎలబారినావు?" అడిగినాడు మా మామ.

"మడికాడికి పొయ్యేస్తా మామ. వరి పైరు నీళ్లు లేక ఎండిపూడిసింది. కోసి గొడ్లకేద్దామని"

"మడికాడికి మల్లబోదువులే, నీతో పనుండాది. అర్జింటుగా యలబారి ఊరికిపోవల్ల" అన్నేడు.

"ఏందన్నా అప్పుడే ఊరికి పోవల్ల అంటావుండావు?" మొగం కడుక్కోని వచ్చి కొంగుతో తుడుసుకొంటా అనింది మాయమ్మ.

"బిన్నే పోవల్ల చెల్లె. ఓపినన్ని పనులుండాయి. మీకు ఓ మాట చెప్పిపోదామని వస్తి" అంటా బీడి ముట్టించినాడు.

"ఇప్పుడొచ్చినావు. అప్పుడే పూడస్తావా? రేవు పోవచ్చులేన్నా" అనింది.

"లేదుసెల్లే ఒంటికాలి మింద నిలబడి వూపిరి తీసుకొనేదానికి తీరిక లేదు. ఒగ మాట చెపతాను మన్నేమి అనుకోగూడదు. మాయన్న మాట మారిసినాడని నిష్టూరపోమాక. ఏంచేసేది మంచి సంబంధం, పిలగోడు కొండమింద ఉద్యోగం చేస్తా వుండాడు"

"ఎవురి గురించిన్నా నువ్వు చెప్పేది?" మా యమ్మ అడిగింది.

"మన సుబద్ర గురించి. ఈస్సరికి వరసకు అన్నకొడుకు కావల్ల. కొండమింద హెలతు డిపార్మెంటులో పనిచేస్తావుండాడు. వచ్చే సుక్కురారం ముగుర్తం కట్టుకొంటావుండాం. మీరు గూడ రావల్ల" అన్నేడు సావు కబురు సల్లంగా చెప్పినట్టు.

మాయమ్మ నిప్పు మింద పడిన ఉప్పయింది.

"సుబద్ర ఎవురనుకొంటివి. నా ఇంటి కోడలు" అనింది పొంగతావుండే దుఃఖాన్ని గొంతులో బిగపట్టి.

నా కండ్లల్లో నీళ్లు తిరిగినాయి.

"ఎన్నో అనుకొంటాం. మనం అనుకొన్నెట్టు ఏదీ జరగదు. అంతా మన నుదిటిమింద ఆ బెమ్మదేవుడు రాసిన రాత పెగారం జరిగితింది. ఆ రాతను తప్పించేదానికి మనం ఎవురం?" అరిపాయిన బీడిని చెవులో చెక్కోని అన్నేడు. మా మామ తెలివిగా మాట్లాడతావుండాడు.

"హోర్నాయ్ పాలుగాని, నేర్చిన మాటలు మాట్లాడొద్దు. ఈ పెండ్లి ఎట్టా జరిగితిందో చూస్తా. పిల్లా, పిల్లగోడు ఒకరంటే ఒకరు ఇష్టపడతావుండారు. వాళ్లిద్దరికి ఏ గుళ్లోనో పెళ్లి చేస్తాను" అనింది మాయమ్మ కోపంగా.

"పెండ్లిచేసి నా బిడ్డ గొంతు కోస్తావా? నీ కొడుకును చేసుకొంటే నా బిడ్డ ఏం సుకపడితింది"

"నా బిడ్డకేం? తాగుబోతా, తిరుగుబోతా?" గద్దించి అడిగింది మాయమ్మ.

"నీ బిడ్డ బుద్ధిమంతుడే. నేను కాదనను. వానికి సదువు అంతంత మాత్తరమే. సదువుకోమంటే కొండమింద ఉద్యోగం తీసిచ్చి, నా కూతుర్నిచ్చి పెళ్లి చేసుందు."

"ఇప్పుడేం తక్కువ నా బిడ్డకు. బూమీ నేలా లేని బికారా నా బిడ్డా! సొంత ఆస్తి వుండాది. కష్టపడి పెండ్లాన్ని సాక్కొంటాడు"

"కష్టపడితే ఏం గుణం. చేసిన కష్టం మట్టిపాలు అవ్వాల్సిందేగాని సేతికందితిందని నమ్మకం లేదు. నీ కొడుకును పెండ్లి చేసుకొంటే నా బిడ్డ ఎర్రటి ఎండలో కష్టపడల్ల, పస్తులతో అల్లాడల్ల, దరిద్రంతో కాపరం చేయల్ల."

"అదే ఉద్దొగస్తుడ్ని పెళ్లి చేసుకొంటే, రోజులు లెక్కపెట్టుకొంటావుంటే సాలు, మొదలు తేది పొద్దన్న రెండు వేల రూపాయిలు ఇంట్లో వచ్చిపడతాయి. కాలి మింద కాలేసుకొని కాపరం చేస్తింది"

"ఓరి నా బట్టా! నీ మొనసులో ఎంత కుట్ర పెట్టుకోని వచ్చినావురా. నా కడుపు కాలస్తావుండావు. నా బట్టా, నా వుసురు నీకు తగిలితింది" మాయమ్మ తిట్లందుకొనింది.

"సెల్లె నిన్ను ఎన్నుమింద గువ్వను సాకినట్టు సాకితిమే. ఏ పొద్దన్నా ఇట్టుండే వుల్ల తీసి అట్టేసి ఎరుగుదువా? సిన్న వగిసిలో ఎన్ని అగసాట్లు పడితివి. ఎన్ని అగుమానాలు పడితివి. ఈడ్నిసాకేదానికి ఎన్ని తిప్పలు పడితివి. తాలిబొట్టుతో సహా కుదవపాయ. చేసిన అప్పులు తీర్చలేక, అగుమానం భరించలేక నీ మొగుడు పురుగుల మందు తాగి సచ్చె. సేద్దిం జూదం గదా! వద్దు సెల్లే చూసి చూసి నా బిడ్డ గొంతు కొయ్యలేను. నువ్వు ఎన్నైనా తిట్టు నాకు బాదలేదు. నా బిడ్డ సుఖమే నాకు ముఖ్యం. వస్తా సెల్లే... వస్తా రవణయ్యా" అని చెప్పి యలబారిపోయినాడు.

మా మామ గొంతు దుక్కంతో పూడుకుపోయుండాలి.

మా యమ్మ నిట్టాడుకు ఆనుకోని కూచ్చోని ఏడస్తావుండాది. నేను మడికాడికి యలబారితి. ఈదిలోకి వస్తే ఎండ సెల్లున చెంప బంద కొట్టింది. తలెత్తి చూస్తి. ఒగ మోడం లేదు. ఆకాసం తుడిసిపెట్టినట్టుండాది. మడికాడి కొస్తి. ఎండిన మడి పీనిగిలా పడుండాది. చెరువుకింద ఆడా ఆడా గొడ్లు మేస్తా వుండాయి.

"రేయ్ ఎంగ్రటవణా తప్పుకో... దేవరెద్దు వస్తావుండాది" ఎవురో అరిసిరి. తిరిగి చూస్తి, దేవరెద్దు రంకెలేస్తా నా మీదకు వస్తా వుండాది.

పాణాలు అరిచేతుల్లో పట్టుకోని పరుగునందుకొంటి.

మోకాలెత్తు గెనాలను ఎగిరెగిరి దాటుకొంటా, వంక బాయికాడికి చేరితి. తిరిగి చూస్తి.

దేవరెద్దు ఈపు మీదకొచ్చేసింది.

ఇరవై ఆరేళ్లుగా కలలో తరిమింది. ఇప్పుడు నిజంగా తరుముతా వుండాది. ఇది కలకాదు. పాణాలు కాపాడుకొందామని బాయిలోకి దూకపొయ్యి, అట్నే నిచ్చేలకపొయ్యి నిలబడి పూడిస్తి.

"ఓరి దేవుడా బాయిలో సుక్క నీళ్లు లేవు" ★

వచ్చేవారం కథ
వంకర
-సి. సుజాత